

Ophavsret – En forkortet guide

Baggrundsinformation

Ophavsretsloven er til for at sikre 1) At skaberen af et værk *altid* krediteres (i hht. de ideelle rettigheder), 2) At skaberen kompenseres (i hht. de økonomiske rettigheder). Det er væsentligt at forholde sig til begge sider af lovgivningen i forbindelse med gengivelse af ophavsretligt beskyttet materiale. Gengivelse af andres materiale, kræver som udgangspunkt altid at der indhentes tilladelse.

- 1) I forhold til de immaterielle rettigheder, undgår man at krænke disse, ved altid at angive kilde på materialet. Dette gøres enten ved at anføre detaljeret værkdato, hvis materialet er hentet fra en bog, eller indsætte link til onlinesite. Kilden skal anføres i umiddelbar forlængelse af gengivelsen. Dog er det tilladt her kun at angive en forkortet kildehenvisning, for derefter på sidste side/slide, at anføre den detaljerede udgave.
- 2) Der findes faste takster for gengivelse af tekst og illustration. Prisen for gengivelse af materialet afhænger af dets omfang. Det er ikke nødvendigt at tilbyde rettighedshaver honorar for anvendelsen fra start, da den økonomiske kompensation ikke er en obligatorisk del af tilladelsen. I mange tilfælde kan der derfor indhentes tilladelse til anvendelsen uden økonomisk kompensation.

Bemærk: Ophavsretsmanden har altid ret til at sige nej til gengivelsen.

Ophavsret – Huskeliste

Gengivelse af andres materiale – kun danske kunstnere

Ved gengivelse af tredjemandsmateriale uanset format, hvad enten dette er på tryk, i slideshows, onlinefora eller kopiform, skal ophavsmanden *altid* krediteres, og der skal som udgangspunkt altid indhentes tilladelse til anvendelsen (dog ikke ved citater – se nedenfor).

Nedenfor findes en liste over copyrightbeskyttede materialer, med tommelfingerregler tilhørende den enkelte værkttype (vær opmærksom på at det kun er reglerne for dansk materiale):

- **Afdød kunstner:** Er det mere end 70 år siden kunstneren/forfatteren er gået bort, er værket frigivet, og dermed gratis at gengive mod kreditering (i henhold til de ideelle rettigheder). Er det mindre end 70 år siden, har arvinger ret til, ikke krav

på, økonomisk kompensation. Bemærk at der gælder andre regler for fotografier, musik og film.

- **Citater, tekst:** Det er lovligt at gengive små uddrag fra ophavsretsligt beskyttet materiale uden at indhente tilladelse. Citatets længe bedømmes ud fra tekstens oprindelige længde, samt den nye sammenhæng. Det er således hverken tilladt at gengive 2 linier fra et digt på i alt tre verselinier, eller 1/4 sides prosa fra en novelle på i alt 25, hvis den nye kontekst blot er en artikel på to sider. Ej heller er det tilladt at citere omfattende fra samme digt, prosaside eller sang. Skriv da hellere dit eget resume, men undgå plagiat.
- **Citater, billede:** Det er ifølge dansk ophavsretslov ikke muligt at citere billedmateriale, ved f.eks. at gengive et udsnit af kunstværket eller stills fra film. Til billeder skal der derfor *altid* indhentes tilladelse.
- **Tekst:** Der findes faste takster for gengivelse af tekst, én for prosa, én for lyrik. Disse er fastsat af Forlæggerforeningen, Gyldendal m.fl. og defineres ud fra tekstens omfang (anslag og normalsider) samt anvendelse (på tryk, online, etc.). Taksterne justeres årligt.
- **Illustrationer:** Der findes faste takster for gengivelse af illustrationer. Disse er fastsat af Den danske Forlæggerforening og COPY-DAN Billedkunst, og defineres ud fra illustrationens omfang (gengivelsens format set i forhold til sidestørrelsen i den nye anvendelse) og antal eksemplarer (oplagsstørrelse, portalomfang, licenstype, m.m.). Taksterne justeres årligt. Bemærk at priserne for gengivelse på omslag, er betydeligt højere end som indhold.
- **Fotografi:** Gengivelsen af fotografier skal ifølge Ophavsretsloven klareres med den kreative bagmand, hvilket som regel er fotografen. Det særlige ved fotografier er, at gengivelsen af disse kræver tilladelse fra de afbillede i hht. Persondataloven og Markedsføringsloven. Det er derfor nødvendigt at indhente tilladelse hver gang, dog kun fra motivets centrale personer. Bemærk, at der gælder særlige regler for portrætter.
- **Stillbilleder fra film:** *Frames* defineres ifølge Ophavsretsloven som fotografier. Gengivelsen af fotografier skal ifølge Ophavsretsloven klareres med den kreative bagmand, her instruktøren. Henvend dig til producenten, f.eks. DR, Nordisk film. De har ofte kontaktinfo på den kreative bagmand eller ønsker at formidle kontakten.
- **Grafer, statistikker, diagrammer m.m.:** Vurderes ifølge Ophavsretsloven ikke som værker, medmindre de er opsigtsvækkende kreativt udført, og er derfor ikke beskyttede. Det er dog god skik at anføre kilden.
- **Collager:** Tæller ophavsretsligt set som ændringer af de originale værker, hvilket kun ophavsretsmanden har ret til. Ønsker du at lave en collage, er det derfor nødvendigt at indhente tilladelse hertil – også selvom du evt. allerede har frikøbt det én gang.
- **Gentagen anvendelse:** Trediemands tilladelse til gengivelse af dennes materiale, dækker som udgangspunkt *kun* den specifikke anvendelse, dvs. på forhånd aftalte antal eksemplarer, gengivelsesform/-format osv. Ønsker du at gengive materialet igen, f.eks. flere gange indenfor samme tekst, helt eller delvist i en collage, i

forbindelse med et foredrag om din tekst hvori materialet optræder på slides, på andet tilstødende materiale, ved genoptryk eller lignende, skal der endnu engang indhentes tilladelse og evt. nok engang udbetales honorar.

- **Links:** Det er lovligt at linke til online lovligt tilgængeligt materiale. Bemærk at meget materiale på f.eks. google-billedsøgning, youtube og de sociale medier, er tilgængeliggjort uden ophavsmandens samtykke, og dermed ulovlig.